

Lausunto

15.01.2025

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

järjestö, yhdistys tai muu kolmannen sektorin organisaatio tai muu toimija

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Juristiliitto yhtyy niihin yleisesti erityisesti laillisuusvalvojen toimesta esitettyihin näkemyksiin, joiden mukaan lausunnoille tulisi varata riittävästi aikaa. Lausuntoaikoja ei tule lyhentää nykyisestä.

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

Muu peruste, mikä?

Perustelut

Juristiliitto toteaa, että lausuntoajoista poikkeamisen tulisi olla poikkeuksellista ja perusteltua. Poikkeaminen ei saa perustua esimerkiksi siihen, että esitystä ei ole ehditty valmistella oikea-aikaisesti ja sen läpivieminen edellyttää budjettimenettelyä. Tällaista lainvalmistelua ei voida pitää hyväksyttävänä. Tällaisten poikkeamisperusteluiden hyväksyminen tarkoittaisi tosiasiaassa kuulemisveloitteen merkityksen olennaista vähentämistä.

Poikkeaminen voisi olla mahdollista esimerkiksi toistuvaluonteisissa teknisissä lainmuutoksissa, mutta näissäkin olisi syytä jonkinlainen muu peruste esittää sille, että lausuntoajasta poiketaan.

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

Vastustan

Perustelut

Lausuntoajan pitäminen entisellään ei ole peruste sille, etteikö muita periaatteita voitaisi muuttaa velvoittavimmiksi. Kyse ei useinkaan ole siitä, etteikö esitys voisi olla lausuntokierroksella 6 viikkoa, vaan siitä, että valmistelussa on joko tosiasiallisia ongelmia aikataulujen kanssa tai poliittista painetta lyhyempään valmisteluun. Kumpakaan ei voida sinällään pitää hyväksyttävänä syynä lyhentää lausuntoaikaa.

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

Vastustan

Perustelut

Sama kuin edellä kysymyksessä 5. Neljän viikon lausuntoaika on auttamattomasti liian lyhyt. Sellaisen hyväksyminen tarkoittaisi merkittävää heikennystä demokraattisen oikeusvaltion periaatteisiin, eikä ole hyväksyttävissä.

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävänä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävänä.

Muu ehdotus, mikä?

Perustelut

Juristiliitto pitää kaikkia ehdotettuja toimenpiteitä sellaisina, jotka auttavat lausunnonantajia sekä omassa suunnittelutyössään että tosiasiallisessa lausuntojen antamisessa. Myös lausunnonantajille on tärkeää, että osallistuminen mahdollisesta mahdollisimman aikaisin ja niin, että hankkeessa on vielä vaihtoehtoisia toimenpiteitä pöydällä. On kaikille täysin hyödytöntä, että hallituksen esitys laitetaan ensimmäistä kertaa lausunnonlehtiin ennen eduskuntaan viemistä ja niin, että poliittinen toimeksianto on rajattu niin tiukaksi, ettei mitään muutoksen tai vaihtoehtoisten toimintatapojen mahdollisuutta ole. Tätä tapaa ei voida pitää modernissa oikeusvaltiossa hyväksyttävänä.

Juristiliitto toteaa, että esimerkiksi toimivat internet-sivustot, joille hankkeet on koottu hallituskausittain ja joita ylläpidetään aktiivisesti, auttaisivat lausunnonantajia olennaisesti. Sivustolle olisi mahdollista linkittää kaikki hankkeisiin liittyvät kuulemistilaisuudet ja lausuntopyyntö.

(Huom: Kysymyksessä 6 ei ollut mahdollista valita kuin ainoastaan yksi vastausvaihtoehto.)

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

-

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

Juristiliitto pitää oppaan tavoitteita tärkeinä. Johdanto-osassa olisi mahdollista entisestään korostaa kuulemisen merkitystä demokraattisessa yhteiskunnassa – ja myös viitata siihen, että kyse ei ole ainoastaan kuulemisesta, vaan myös näkemysten huomioimisesta asian valmistelussa.

Yleisesti Juristiliitto toteaa, että ilman sitä, että kuulemisella on merkitystä asioiden valmisteluun, ei ohjeilla kuulemisestakaan ole merkitystä. Tämä tarkoittaa sitä, että oppaassa tulisi entistä enemmän korostaa sitä, että kuuleminen velvoittaa huomioimaan annetut näkemykset asian valmistelussa.

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Mitä aikaisemmin hankkeesta tiedotetaan, sen helpompi sidosryhmillä on mahdollisuus suunnitella omaa toimintaansa ja antaa asiassa perustellumpia näkemyksiä. Juristiliitto korostaa ”yhden sivun” -periaatetta: olisi hyvä, että valtioneuvoston hankkeista olisi koottua tietoa yhdessä paikassa, ja myös esimerkiksi linkit kuulemisiin kyseisten hankkeiden osalta.

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Juristiliitto toteaa, että esivalmistelu ja sen yhteydessä sidosryhmien kuuleminen on tarpeellista kaikissa hankkeissa, joissa tämä on mahdollista. Mitä aikaisemmin, sen parempi. Tämä ei kuitenkaan ole aina mahdollista, mistä syystä myös tällaisen periaatteen luominen kovinkaan tarkalla sisällöllä voi olla hankalaa. Esimerkiksi ”keskeisten sidosryhmien” -käsite ei liene yksiselitteinen ja näin ollen tällaisen tarkan periaatteen asettaminen on hankalaa.

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Arviomuistiovaiheessa voi sidosryhmillä olla vielä sellaisia merkityksellisiä näkemyksiä, joilla hankkeen suuntaa voidaan aidosti kohdentaa oikein ja järkevästi. Tässä vaiheessa on vielä mahdollista lausua suurista suuntaviivoista ja aidosti auttaa valmistelussa mahdollisten vaihtoehtojen suhteen. Mikäli tällainen muistio on tehty, Juristiliitto pitää selvänä, että näkemysten esittäminen lausunnon muodossa tulisi ehdottomasti aina mahdollistaa.

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Tekoälyn avulla lienee mahdollista helpottaa kuulemispalautteen yhteenvetoja ja tällaiset tulisi tehdä aina kun se on mahdollista kohtuullisin toimenpitein.

13. Muut kommentit kuulemista esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädosvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Lähtökohtaisesti kuuleminen ja osallistaminen on suunniteltava, jotta se toteutuisi. Juristiliitto toteaa, että tämä on usein asia, joka vie aikaa ja resursseja, mutta on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä. Tässä suhteessa merkitystä on tietenkin hankkeen koolla - suunnittelutyö on suhteutettava asiaan. Juristiliitto toteaa, että näiltäkin osin yhteiset, yleiset suuntaviivat suunnittelulle luultavasti auttavat valmistelijaa.

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Juristiliitto toteaa, että tämä on periaatteena melko tyhjä ja sen tarpeellisuutta tulisi harkita uudelleen. Kyse ei ole ainoastaan perusvalmistelun periaatteesta, vaan tämä on koko kuulemismenettelyn ydin: että asian valmistelussa kuullaan – ja kuunnellaan – asiantuntijoita ja muita aiheesta kiinnostuneita. Tästä syystä periaatetta voisi ajatella koko kuulemismenettelyn (ei

vain perusvalmistelun) yleiseksi periaatteeksi. Periaatteeseen tulisi lisätä se, että näkemykset tulee huomioida asian valmistelussa. Esimerkiksi “Valmistelun aikana kuullaan laajasti sidosryhmiä ja varataan yleisölle tilaisuus esittää mielipiteensä ehdotuksesta. Valmistelussa esitetyt näkemykset huomioidaan ehdotuksessa”.

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädösehdotusta koskeva lausuntomenettely.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Lausuntomenettely tulisi asiassa olla suunniteltuna hyvissä ajoin: jo hankkeen alkuvaiheessa esimerkiksi aikataulun tulisi olla suhteellisen selvää, jotta vaadittavista lausuntoajoista voidaan pitää kiinni.

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Lausuntopalvelun sivustoa on mahdollista parantaa käytettävyydeltään esimerkiksi lajittelemalla lausuntopyyntöjä eri tavalla (ministeriökohtaisesti). Samoin Hankeikkunan ja Lausuntopalvelun yhdistäminen on mahdollista tai ainakin näiden kahden saumaton yhteentoimivuus voidaan varmistaa. Sidosryhmille “yhden sivun” -periaate on helppoin.

19. Periaate - Säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Perustellun syyn on oltava poikkeuksellinen, eikä se saa perustua poliittiseen toimeksiantoon tai mahdolliseen haluttomuuteen pyytää lausuntoja.

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenvedon laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

Juristiliitto toteaa, että tämä jakso on yksi ohjeitten tärkeimmistä: kuulemisen merkitys on siinä, että annetut lausunnot todella otetaan huomioon asian valmistelussa. Tämä tarkoittaa sitä, että entistä painavammin tulisi painottaa sitä, että palaute kirjataan lausuntopalauteyhteenvetoon ja jatkovalmistelussa perustellaan se, onko palaute otettu huomioon vai jätetty ottamatta huomioon.

Tässä osuudessa olisi tosiasiallisesti mahdollista käydä tarkemmin läpi niitä seikkoja, jotka virkamiesvalmistelussa tulisi varmistaa. Mikäli poliittinen toimeksianto on niin tiukka, että lausunnoissa esiintuotua kritiikkiä ei ole huomioitu asian valmistelussa, tulee tämän näkyä hallituksen esityksen perusteluissa selvästi ja yksiselitteisesti.

EDUSKUNNAN ASIAANTUNTIJAKUULEMISET – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä muutoksista hallituksen esityksen säännösehdotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kuulemismenettelyn pitäisi rakentua niin, että eduskuntakuulemisessa ei esiin tule enää yllätyksiä asiantuntijakuulemisissa: tahoja, joilla on paras asiantuntemus valmisteltavaan asiaan liittyen, tulisi kuulla jo ennen eduskuntamenettelyä. Tämän korostaminen ohjeissakin olisi suotavaa.

Perusteluvollisuus näiltäkin osin merkityksellistä. Erityisesti valiokunnan on saatava käsitys siitä, miksi asiantuntijan näkemys otetaan huomioon tai jätetään huomioimatta.

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI –YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

Juristiliitto yhtyy siihen näkemykseen, että uudistusten seuranta on olennainen osa onnistunutta lainvalmistelua. Kaikki keinot, joilla voidaan parantaa ja helpottaa jälkiseurantaa (tai jatkuvaa seurantaa), ovat kannatettavia. Tällaisia voisivat olla mahdollisimman helppojen palautekanavien avaaminen, esimerkiksi ”yhden sivun” -periaatteen jatkaminen myös jatkoseurantaan, eli yksi hankesivu, jonka kautta sidosryhmille mahdollistettaisiin myös palautteen antaminen.

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuiston sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

34. Suositus – Kuulemissuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvetoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkatyönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päälinjoista. Tämän jälkeen on yhteenveto yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitetyjä näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenveto, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – Suositukset

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – SUOSITUKSET

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarvioinneista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

58. Suositus - Seuranta varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

59. Suositus – Erityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeitä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

Juristiliitto korostaa sitä, että kuulemisohjeiden osalta tulisi korostaa velvollisuutta arvioida sitä, millaisia näkemyksiä asiantuntijat ja sidosryhmät ehdotuksesta esittävät ja ottaa nämä huomiot riittävällä vakavuudella huomioon ennen ehdotusten viemistä eteenpäin kussakin vaiheessa. Tämä velvoittavuus tulisi näkyä ohjeista selvästi. Kuulemisella ei ole itsenäisenä toimenpiteenä mitään merkitystä, jos annettua palautetta ei tarvitse huomioida millään tavalla.

Suosituksia on ohjeissa esitetty lukuisia, joista osa on painoarvoltaan merkityksellisempiä kuin toiset. Juristiliitto toteaa, että kuulemisoppaassa voisi olla mahdollista nostaa kaikkein merkittävimmät periaatteet omaksi ryhmäkseen (riittävän laaja kuuleminen, riittävän pitkä kuulemisaika, lausuntojen huomioiminen ja kuuleminen myös hankkeen jälkiseurannassa esimerkiksi) ja korostaa näitä. Teknisluonteiset suositukset voisivat muodostaa oman ryhmänsä.

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

-

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

-

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuoja kuulemisessa –liitteestä

Juristiliitto toteaa, että luonnoksessa viitattu lainsäädäntö on syytä tarkistaa ohjeiden jatkovalmistelussa. Esimerkiksi sivulla 105 viitattuja Väestörekisterikeskusta ja maistraatteja ei enää ole ja lainsäädäntökin on näiltä osin muuttunut.

70. Kommentit lakisääteiset kuulemisveloitteet -liitteestä

-

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

-

Tuomainen Jenni
Juristiliitto - Juristförbundet (rek. Suomen Lakimiesliitto - Finlands
Juristförbund ry)

